

nálása" mozgalomhoz, amelyet a székesfehérvári IKARUS gyár dolgozói indítottak el. Sajnos visszhang, reakció eddig semmi!

Pedig Füzéren, egy kis zsúpfődeles tájházban, ahol a várba látogatók feljegyzéseinek nagy könyve hever, érdekes bejegyzések találhatók. Arról szólnak: még szebb lenne a vár, ha rendbe hoznák a falakat, felújítanák a kápolnát, ha a várról ismét legalább egy kicsit „vár” lenne. És azután felajánlások főiskolák, középiskolások részéről: „szívesen jövünk nyáron dolgozni építőtáborba, hogy meentsük a várat”. Segítség tehát lenne, csak komolyabban kellene venni azt, ami egyébként határozat, törvény is. Részben az Országos Műemléki Felügyelőség, részben pedig más, e téren felelősséggel ténykedők részéről. Kivétel: a helyiek, a füzériek és a füzér-kömlői körzeti tanácshoz tartozó másik öt község lakóinak munkája, akarása. Mert az megvan.

Novák Ernő bácsi, aki mint nyugdíjas, mindennel és mindenkivel törődik, oklevelet és plakettet vesz elő, s mutatja. Nem hivalkodva és büszkélkedve, de boldogan. A plakettet most, 1985. augusztus 27-én kapta Pápán, az országos népfőntanácskozáson, Pozsgay Imrétől, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa nevében. Elismerés a füzérkömlői Hazafias Népfront bizottságának a kiemelkedő társadalmi munkáért. — Ezt elsősorban a füzéri vár rekonstrukciós munkálataiért kapták. . . Ha rajtuk múlna, bizony már most szebb, vonzóbb lenne a füzéri vár — s nemcsak a romja!

Barcsa Sándor

Magyar könyvtárosok a nagyvilágban

Ismeretes, hogy a négy nagy kivándorlási hullám közül különösen az utóbbiakban sok értelmiség hagyta el hazánkat. Közülük és gyermekeik közül sokan már a befogadó országban végeztek felsőfokú tanulmányaikat, szereztek oklevelet. A szóránymagyarság társadalmi tegeződését tekintve tehát kétségkívül nőtt a jól képzett intelligencia aránya, akik a hagyományos egyházi, politikai vagy kulturális alapokon szerveződő magyar egyesületekkel kevésbé, a szakmai érdeklődésű egyénekkal és társaságokkal inkább keresik a kapcsolatot. Az elmúlt évtizedek tapasztalatai azt igazolják, hogy a távol élő szakemberek odafigyelnek az őhaza eredményeire, ugyanakkor szívesen ismertetik munkásságukat Magyarországon, s nemegyszer közös kutatásokban is részt vállalnak.

Ez a felismerés vezette a Magyarok Világszövetségét arra, hogy 1984 áprilisában *Magyar Fórum* néven megalakítsa a magyar értelmiségi találkozóknak védnökségét. A különböző szakterületek hazai képviselői mellé egy-egy ismert, külföldön élő magyar tudóst kértek fel a védnökség tagjául. A magyarországi névsor imponáló: *Szabó Zoltán* nyugalmazott egészségügyi miniszter elnökletével az agrártudományt *Dimény Imre* akadémikus, a képzőművészetet *Németh Lajos* egyetemi tanár, a közgazdaságtudományt, *Kallós Ödön*, a kereskedelmi kamara társelnöke, a könyvtártudományt, *Havasi Zoltán*, az Országos Széchényi Könyvtár megbízott főigazgatója, a műszaki tudományokat *Konkoly Tibor* professor, az orvostudományt *Pásztor Emil* akadémikus, a történettudományt *Hanák Péter* egyetemi tanár, a vallástudományt *Szenyay András* pannonhalmi főpát, a zenetudományt pedig *Újfalussy József*, a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskola rektora reprezentálja.

A védnökség feladatának tekintti, hogy a tudományterületek határon túli szakembereivel felvegye a kapcsolatot, és a hazai tudományos-társadalmi intézményekkel karöltve, az adott terület egy-egy időszerű kérdését napirendre tűző tanácskozást szervezzen. Az értelmiségi találkozók sorát — még a Magyar Fórum létrejöttét megelőzően — a könyvtárosok konferenciája nyitotta 1980-ban. Azóta eredményes összejövetelt tartottak — immáron a védnökség égisze alatt — a közgazdászok, az orvosok, az agrárszakemberek és a szóránymagyarság-kutatók. Tisztelet a szülőföldnek címmel a Múcsarnokban bemutatkoztak a világban szerte alkotó képzőművész honfitársaink, valamint a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon a néptáncsoportok is. Legutóbb, 1985. augusztus 26–27-én a *Magyar könyvtárosok II. tudományos találkozója* került sor a Budavári Palotában.

Az anyanyelvi konferenciához és a Magyar Könyvtárosok Egyesületének félszázados évfordulójához kapcsolódó eseményen mintegy negyven nyugat-európai és tengerentúli könyvtáros mellett meglepően kevés hazai szakember vett részt. A tanácskozásnak méltó otthont adott nemzeti bibliotékánk: az Országos Széchényi Könyvtár — a vendégek megtekintették a különgyűjteményeket, s a nyitóülés előadásai szintén az itt folyó hungarika-kutatásról, illetve gyűjtési programról szóltak. A továbbiakban több mint negyedszáz előadás hangzott el *három fő szekcióban*, nevezetesen: a) a külföldi hungarika-gyűjtemények számbavétele, a hungarikumok gyűjtése és feltárása; b) a könyvtárak fejlesztésének hazai és külföldi irányai (számítás-technika, gépi adatfeldolgozás és -nyilvántartás, restaurálás, konzerválás, médiák stb); c) az anyanyelvi kultúra ápolása, a külföldi magyarság olvasási igényei és könyvtári ellátottsága.

Tanulságos volt hallani az amerikai kutató- és egyetemi könyvtárak magyar vonatkozású nyagairól. Megtudtuk például, hogy a washingtoni Kongresszusi Könyvtár „klasszifikálási” zisztémája az Erdéllyel kapcsolatos, akár több évszázados irodalmakat is — sajátos módon — Románia címszó alá sorolja. A Sárospataki Református Gyűjtemény viszont a századforduló óta hangyaszorgalommal gyűjti a mintegy százúszra tehető tengerentúli, Kálvin-hitű egyház-társaság dokumentumait. A Zürichi Központi Könyvtár munkatársa még feltáratlan Bethlen-csorabeli kéziratokról, a Svájci Kelet-Európa Könyvtár Alapítvány igazgatója párját ritkító ungarikaanyagról számolt be. Az alsóöri tisztelendő a könyvtár körül kibontakozó széles körű kulturális munkát ecsetelte, amely a burgenlandi magyarság azonosságátudatát igyekszik fel-rázni.

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ kutatója bemutatta új kötetét a határon túli magyarság olvasáskultúrájának jellemzőiről. Figyelemre méltó az a tény, hogy hazánk is tagja az IFLA, a nemzetközi könyvtárosszervezet nemrég megalakult kerekasztalának, amely az etnikai és nyelvi kisebbségek könyvtárügyének gondjait kívánja orvosolni. Összességében joggal állapíthatta meg a záróülés szónoka, hogy az öt év előtti első konferenciához képest mind a résztvevők és az elhangzott előadások számában, mind tematikailag előrelépés történt. Az elhangzottak tapasztalatait az anyanyelvi mozgalom kell hogy hasznosítsa.

A színvonalas összejövetelt és a Magyar Fórum eddigi tevékenységét csak üdvözölhetjük. Azonban — miként az egyik svájci hozzászólóban — bennünk is felmerül a kérdés: miért hiányoztak a tanácskozásról az „ötágú sip” többi ágának képviselői?

Székely András Bertalan

Honismereti szoba Csépen

Csep napjainkban nem sokkal több mint ötszáz lelket számláló település, lakosságát és területét tekintve is Komárom megye legkisebb községeinek egyike, 1971-től Kisigmánddal együtt a közös tanácsú Nagyigmándhoz tartozik. A tiszta, rendezett község — mai rohanó világunkban — a béke, a nyugalom szigetének tűnik, főleg ha a falu fölé emelkedő dombról vesszük szemügyre a tájat. A dombon az idetévedt látogató az erősen restaurálásra szoruló református templom mellett, közvetlen szomszédságában egy korabeli állapotában felújított, rendezett környékű épületet talál, amelyben 1788-tól — a község anyaegyházának megalakulásától — az 1970-es évek elejéig, az iskola körzetesítéséig, a csépi ifjúság ismerkedett a betűvetéssel, a tudományok alapjaival. Az ún. „kis iskola” első „oskolamesterétől”, Csider Páltól kezdve a kultúra apostolainak hosszú sora követte egymást a kicsi, osztatlan, egy tanerős iskolában, amelynek padjai között tanult a kuruc kor későbbi kutatója, Thaly Kálmán, a Csajághy lányok — Vörösmarty Mihály felesége, Laura és nővére, aki Bajza József felesége lett. Itt tanult annak a 19 nemesi családnak a gyereke is, akiknek jó része később hazatért a szülőfaluba gazdálkodni, akiknek egyik utolsó képviselője volt az 1979-ben elhunyt Pálffy Béla, a lelkes, igényes könyvgyűjtő. (Ezúttal jegyezzük meg, hogy a Pálffy család könyvtárának, főleg annak muzeális magja alapján — amelynek jelentős része a József Attila Megyei Könyvtár állományát gazdagítja — a XVIII—XIX. századi köznemesi könyvtárak típusa teljes egészében rekonstruálható.)

A napközben alvó, csendes falucska főutcája és a régi iskola környéke igen mozgalmas volt 1985. június 3-án, amikor az ünnepi könyvhét megyei megnyitójával egyidejűleg került sor a honismereti szoba felavatására, amelynek keretében dr. Gergely András, az ELTE docense méltatta Csep helyét és jelentőségét a magyar művelődéstörténetben és nagy szülőiteinek életútját, tevékenységét, a községhez való kötődését.

A hajdani református iskola 6 x 10 méteres helyiségében ismerkedhetnek a látogatók — és emlékezhetnek a környékbeliek — a régebbi idők jellegzetes használati eszközeivel, berendezési tárgyival, amelyeknek jelentős része a községből és a környékről — Nagy- és Kisigmándról, Eterőlről, Kocsról — származik. A csaknem háromszáz tárgyi és írásos emlék összegyűjtése két évvel ezelőtt, a HNF községi bizottságának javaslatára kezdődött, a lelkes népfronttitkár, a korábban régésznek készülő Nagy Péter avatott irányításával, aki a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát üzemi nyomdájának nyomdászaként működik közre a Bábolnán kiadott igényes nyomtatványok kivitelezésében, immár másfél évtizede. A kívül-belül hófehérre meszelt iskolában a látogató a falu első — 1500-as évek elejéről származó, 1695-ben lemásolt — térképével találkozhat (eredetije Pannonhalmán van), majd Csep — 1909 óta Csep — történetének fényképekkel illusztrált krónikája olvasható. A kiállítás tagolása alapján először stílizált szobabelsőbe jutunk, ahol különböző, családi vonatkozású dokumentumok mellett kelen-gyeláda (1843), tulipános ládák, rokkák, bútorok, használati eszközök (pl. gatyamadzag-készítő, kovászfa stb.) találhatók. A konyharészben lévő kemenceutánzat és a falakon köcsögök, ara-